

**VALORIFICAREA MOMENTULUI DE LECTURĂ
ÎN PROIECTAREA DEMERSULUI DIDACTIC
LA NIVELUL ÎNVĂȚĂMÂNTULUI PREȘCOLAR**

**Lect. univ. dr. RAMONA ȘTEFANA PETROVAN
Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia**

***Abstract:** An essential goal for preschool teachers is to train and develop children's active vocabulary. In the activities of the literary texts read to the children, new words for children can be found, which the educators appreciate if they have to be part of the active vocabulary. The activities called "teacher's story" or "teacher's reading" does not include the teacher. However, the story quality and the text the teacher reads depend on understanding the text and its influence on the children's vocabulary and expression. The texts that are easier to understand are the narrative ones, with linear actions and several characters according to the age of the children in the group, and not those with interrupted actions and subsequent returns. After understanding the texts, comes the most crucial moment, retelling the child in the activities of "storytelling" and "reading" the children from the book in which the text is illustrated. Studies and research in the field show that reading provides a sense of intimacy and closeness that gives the child the confidence that he is loved and that he is given attention, contributing positively to the way he develops. Reading remains one of the most intense, educational and widespread activities. An early closeness between the child and books means earlier and more lasting effects in terms of language, communication, behaviour, and socialisation. From the need to express themselves, communicate, and make themselves understood, the child enriches his linguistic background and acquires the meaning of the words.*

***Keywords:** curriculum for early education, teacher's story, active vocabulary, reading;*

Lectura are un rol foarte important în viața copiilor, cu impact profund pentru anii următori. Dacă începe timpuriu, lectura este folositoare, având influențe benefice, asupra dezvoltării psihice a copilului, ducând la formarea lui ca persoană responsabilă de propria lui învățare, înglobând un set de valori autentice, importante pentru adaptarea sa socială. În curriculum pentru educația timpurie 2019 „lectura rămâne una dintre cele mai intense, mai educative și mai răspândite activități. Cu cât apropierea copilului de carte se face mai devreme, cu atât mai importante și mai durabile sunt efectele ei în domeniul limbajului, a comunicării, precum și în cel al comportamentului și al socializării”¹. În acest sens, pentru a îmbunătăți activitatea instructiv-educativă la nivel preșcolar, încă din anul 2002, în cadrul proiectului național *Să citim pentru mileniul III*, se introduce, ca etapă obligatorie (10-15 minute/zi), **Momentul poveștilor**.

Educatorea are opțiunea de a introduce acest moment în programul zilnic al preșcolariilor, în funcție de felul în care își proiectează desfășurarea activităților din zi, în funcție de tematica zilei, de specificul grupei de copii etc., respectiv: fie la *Întâlnirea de dimineață*, fie ca etapă de tranziție, fie la finalul zilei sau a primei părți a zilei - înainte

¹ Curriculum pentru educația timpurie 2019.

de masa de prânz, înainte de culcare, înainte de plecarea spre casă etc. Această activitate nu se va rezuma doar la lectura unui text și la câteva întrebări și răspunsuri în relație cu acesta, ci poate include, chiar dacă în momente diferite, și redarea textului citit, ca un exercițiu corespunzător de exprimare și comunicare, prin care preșcolarul dovedește că a înțeles textul, poate exprima propoziții coerente, poate realiza corelații prin care își antrenează operațiile gândirii.

Didactica domeniului Limbă și comunicare reprezintă aplicarea principiilor didactice la specificul dezvoltării limbajului preșcolarilor. Întreaga experiență educativă din grădiniță atestă utilizarea și cultivarea limbajului oral în strânsă legătură cu dezvoltarea operațiilor gândirii la vârsta preșcolară. La orice vârstă, limbajul evoluează într-o relație de interdependență cu toate mecanismele cognitive și procesele afectiv-motivaționale, dar în special cu gândirea și reprezentările. La vârsta preșcolară, copilul aflat încă în faza preoperațională este ancorat în realitate. În relație cu gândirea, progresiv se dezvoltă și limbajul, percepțiile și reprezentările dobândind semnificație prin verbalizare.

În cadrul disciplinei Didactica domeniul Limbă și comunicare se urmărește pregătirea cadrelor didactice pentru formarea și dezvoltarea competențelor de comunicare ale preșcolarilor, familiarizarea lor cu diverse situații de comunicare adecvate vârstei preșcolare, crearea unor situații reale de comunicare utilizând cuvinte și expresii uzuale, necesare acestora. În toate activitățile desfășurate în grădiniță copiii realizează achiziții cognitive și își dezvoltă capacitatea de a comunica verbal și nonverbal.

Cum Curriculum-ul pentru educația timpurie (2008) nu mai prevedea activități distincte de educare a limbajului, ci integra domeniile experiențiale în general și domeniul limbă și comunicare în special, metodică educării limbajului constituie doar un segment din metodică activităților instructiv-educative în grădiniță.

În Curriculum-ul pentru educație timpurie din 2019, „Domeniul limbă și comunicare acoperă stăpânirea exprimării orale și scrise, ca și abilitatea de a înțelege comunicarea verbală și scrisă.

- Se urmărește ca preșcolarii să vorbească cu încredere, clar și fluent, utilizând modalități de exprimare adecvate pentru diferite categorii de auditoriu.
- Studiul operelor literare specifice vârstei rafinează gândirea și limbajul acestora, extinde capacitatea lor de a înțelege situații interpersonale complexe și aduce o contribuție importantă la dezvoltarea capacităților de evaluare.
- Tot în cadrul acestui domeniu includem și primul contact al copilului cu o limbă străină sau regională.
- Activitățile cele mai potrivite pentru această învățare sunt:
  - memorarea de cuvinte/propoziții, cântece și jocuri muzicale;
  - imitarea ritmurilor diferite, acompaniind frazele auzite și repetate cu o tamburină;
  - jocuri de limbă.²

În cadrul activității didactice la întâlnirea de dimineață se va pune accentul, printre altele (calendarul naturii, prezența, etc.), pe: autocunoaștere, dezvoltarea abilităților de

² Curriculum pentru educația timpurie 2019.

comunicare, managementul învățării prin joc, dezvoltarea empatiei, luarea deciziilor, medierea conflictelor și nu în ultimul rând *momentul de lectură*.

O altă categorie importantă de activități sunt cele pe domenii experiențiale (ADE). Acestea „sunt activitățile integrate sau pe discipline desfășurate cu copiii în cadrul unor proiecte planificate în funcție de temele mari propuse de curriculum, precum și de nevoile și interesele copiilor din grupă. Activitățile desfășurate în perioada după-amiezii sunt activități recuperatorii pe domenii de învățare, recreative, de cultivare și dezvoltare a înclinațiilor. Acestea respectă ritmul propriu de învățare al copilului și aptitudinile individuale ale lui, sunt corelate cu tema săptămânală /tema proiectului și cu celelalte activități din programul zilei, la care se adaugă și *momentul de lectură*, înainte de relaxare/somnul copiilor.

Domeniile de dezvoltare sunt diviziuni convenționale, necesare din rațiuni pedagogice, pentru asigurarea dezvoltării depline, complexe și pentru observarea evoluției copilului.

Între toate domeniile de dezvoltare există dependențe și interdependențe, astfel că fiecare achiziție dintr-un domeniu influențează semnificativ progresele copilului în celelalte domenii. De exemplu, când copilul învață să meargă, chiar dacă în cea mai mare parte este implicat domeniul fizic, cel al motricității grosiere, copilul este implicat și din punct de vedere al receptării semnalelor auditive (dezvoltare senzorială) și din punct de vedere al dezvoltării socio-emoționale, prin interacțiunea cu adultul, precum și din punct de vedere al limbajului (receptează și transmite mesaje orale). Adultul cu care comunică în acel moment îi transmite emoții, îl încurajează, îi zâmbește, iar copilul înțelege mesajul și simte susținerea adultului, simte siguranța. De asemenea, când copilul încearcă să povestească ceva, în cea mai mare parte este implicat domeniul *Dezvoltarea limbajului și a comunicării*, dar copilul este implicat și socio-emoțional, pentru că urmărește reacțiile celorlalți și învață semnificația acestora, gesticulează (motricitate fină) sau se manifestă chiar prin mișcări largi (motricitate grosieră), uneori inventând cursul narativ sau problematizând cursul narativ (dezvoltare cognitivă). În fine, când experimentează, execută mișcări de motricitate fină, copilul este implicat din punct de vedere senzorial, stabilește relații de cauzalitate, trăiește emoții și descoperă ce poate și ce nu poate să facă (își construiește imaginea de sine), sau simte dacă are nevoie de ajutorul unui alt copil sau adult (dezvoltare socio-emoțională).³

În acest context, pe parcursul primilor ani de viață, domeniile de dezvoltare se fundamentează, ca instrumente pedagogice esențiale organizate în mediul din creșă și din grădiniță, cu scopul de a realiza individualizarea educației și a învățării, oferind posibilitatea educatorilor să identifice atât potențialul, cât și aptitudinile fiecărui copil, „interesele” sale sau, mai bine spus, domeniile, secvențele, aspectele sau elementele din proximitatea mediului social, natural de care este atras și față de care își manifestă curiozitatea, precum și barierele pe care la întâmpină fiecare în parte pe parcursul dezvoltării în primii ani de viață/timpurii.

Specificul lecturii pentru copii

Poveștile au avut dintotdeauna puterea de a ne îmbogăți viețile, de a ne forma modul în care percepem și interacționăm cu lumea și de a ne dezvoltă minunile spiritului

³ Curriculum pentru educația timpurie 2019.

uman. De aceea, de-a lungul timpului, acestea au jucat un rol important și puternic în educație, prin ajutarea tinerilor să își dezvolte abilitățile și sistemul de valori, dezvoltându-le resursele necesare pentru a duce o viață liniștită. În cele mai multe cazuri, poveștile sunt cele mai eficiente mijloace de comunicare cu copiii și adolescenții care refuză să discute direct despre problemele care îi macină. În poveste, copilul se regăsește în personaje și reușește mai eficient să își exteriorizeze trăirile. Prin această metodă, pot fi abordate teme psihologice specifice la această vârstă: timiditatea, accesele de furie, tristețea la despărțirea de o persoană dragă, fricile exagerate, dar și probleme în relație cu respectarea rutinelor precum: îmbrăcarea independentă, igiena mâinilor, pregătirea pentru somn, deplasarea la grădiniță masa zilnică etc.

Poveștile transmit întotdeauna un mesaj bine definit și au un scop precis. O poveste trebuie bine aleasă, în funcție de problematica pe care educatorul, povestitorul sau părintele se gândește s-o atingă. Poveștile au ca personaje oameni, animale sau chiar obiecte. Pentru un copil, de exemplu, contează prea puțin dacă personajele sunt oameni sau obiecte, el se va identifica exact cu acel personaj în care se „vede” pe el sau problema lui sau chiar rezolvarea unei situații în care se află.

Copilul trebuie să știe că urmează o poveste prin crearea unui cadru special, care să favorizeze primirea mesajului din poveste, și prin rutinele care pregătesc acest moment. Printre acestea, pedagogul Natalia Coroiu sugerează următoarele:

- Alegerea unui anumit moment din zi (dimineața la trezire, înainte de culcare, în timpul zilei, în momentele de relaxare, după o joacă intensă)
- Anunțarea poveștii printr-o zicală, un cântecel sau chiar un instrument muzical, astfel încât copilul să aibă timp să încheie jocul sau activitatea în care era angrenat înainte și să se pregătească fizic și emoțional pentru ascultarea poveștii (un clopoțel care acompaniază cuvintele: „O poveste minunată/ Vine, vine de îndată!”)
- Pregătirea câtorva elemente care să creeze un spațiu extraordinar pentru poveste: perdele trase, o lumânare care arde pe parcursul poveștii, așezarea unei pături speciale pe podea, un butuc care să ne ducă la povești spuse la lumina focului, o trăistuță din care mereu, mereu să iasă povestea.

Este extrem de important să oferim copilului o anumită atitudine interioară și o siguranță când îi spunem povești, pentru că astfel temperamentul lui va fi echilibrat. Indiferent de gravitatea momentului din poveste, noi trebuie să ne păstrăm același calm și echilibru din care el va culege mai târziu cea mai importantă atitudine în situații reale de viață. După poveste, ar fi de dorit să lăsați un timp de tăcere și să așteptați întrebările pe care copilul vi le va adresa, înainte de a verifica gradul de înțelegere și interiorizare a poveștii.

Obiectivele și ipoteza cercetării

Obiectivele urmărite au fost:

O₁: determinarea stadiului inițial de dezvoltare a inteligenței emoționale al preșcolarilor implicați în cercetare;

O₂: dezvoltarea capacităților emoționale și sociale a copiilor prin lecturarea de povești terapeutice;

O₃: implicarea în activități cu caracter emotiv pe baza povestirilor lecturate anterior;

O₄:determinarea gradului de influență al poveștilor terapeutice asupra comunicării emoționale la copilul preșcolar.

În formularea **ipotezei** am avut ca punct de plecare faptul că lecturarea sistematică de povestiri terapeutice poate duce la dezvoltarea inteligenței emoționale a preșcolarilor.

Ipoteza cercetării ce urmează a fi verificată în cadrul acestei cercetări este următoarea: lecturarea cu regularitate a povestirilor terapeutice, iar apoi integrare acestora în activități distractive (ALA II) va determina optimizarea dezvoltării emoțiilor de bază la copiii preșcolari din grupa mare.

Variabilele cercetării

✧ *Variabila independentă:lecturarea poveștilor terapeutice;*

✧ *Variabila dependentă: dezvoltarea capacității de comunicare emoțională a preșcolarilor.*

Eșantionul experimental

Grupul de subiecți implicați în studiu

În cercetarea de față, pentru a putea urmări obiectivele și pentru a verifica ipoteza, au fost cuprinși preșcolarii ai unei grupe mari. Grupa mare implicată, este formată dintr-un efectiv de 21 de preșcolari, dintre care 13 fete și 8 băieți cu vârste cuprinse între 5-6 ani, copii ce frecventează zilnic grădinița. În urma evaluării inițiale efectuată de educatoarea grupei la începutul anului școlar s-a constatat faptul că majoritatea preșcolarilor din această grupă reușesc să-și recunoască emoțiile de bază, să individualizeze aceste emoții prin prismă proprie și să evalueze corect, cu ajutorul ziiua în activitatea „Cum m-am simțit azi la grădiniță?” Totuși unii prezintă dificultăți în exprimarea corectă a emoției, în identificarea emoțiilor celorlalți și raportarea corectă a ei, iar vocabularul lor emoțional fiind unul destul de sărac.

Eșantionul de conținut

Ținându-se cont de programul prelungit al grădiniței, activitățile de dezvoltare personală s-au desfășurat în cele două etape specifice și anume: dimineața în cadrul activităților de grup de la întâlnirea de dimineață, înainte de începerea activităților liber alese și cele integrate pe domenii de conținut și înainte de momentul de relaxare/somnul copiilor. Pe durata etapei experimentale propriu-zisă, accentul a fost mai mare pe aceste activități de dezvoltare personală care s-au respectat cu regularitate. În perioada realizării cercetării, respectiv semestrul II al anului școlar 2019-2020, din februarie 2019 până în iunie 2020, s-au desfășurat activități de deprindere personală sub titlul „*Cufărul cu emoții*”.

Etapa pre-experimentală

În perioada ianuarie – februarie, a avut loc etapa pre-experimentală (pretestul), etapă în care s-au colectat date referitoare la stadiul inițial de comunicare emoțională al copiilor. În primele două zile, preșcolarii au fost observați în cadrul tuturor activităților desfășurate (datele înscrise în fișele de observație s-au comparat cu cele din caietul de observații sistematice al comportamentului copiilor din grupă), iar în următoarele zile,s-au aplicat următoarele probe orale:

1. Povestea „**Eu și sentimentele mele**”- identificare emoții și modalități de gestionare a acestora.

Joc-, „*Triunghiul emoțiilor în mișcare*”- Să înțelegem că oamenii au sentimente diferite față de aceeași situație.

Evaluare – Pe care dintre emoțiile tale ai vrea (motivează alegerea):

- să o ajuți?
- să o inviți la ziua ta?
- să o înțelegeți mai bine?
- să o eviți?
- să ia masa cu tine și familia ta?
- să mergi în parc cu ea?

2. „**Povestea fulgului de zăpadă**”- individualizarea cu personajul Roua și trăirea emoțiilor acesteia prin situațiile prezentate în poveste.

Joc de rol - „*Roua și părinții, Roua și Văjâte vânt, Roua și Ger Năpraznic etc.*”- să interpreteze personajele din poveste și să exprime prin mimică emoțiile trăite.

3. Probe orale de completare de propoziții, povestire situații problematice și imitarea facială a emoțiilor de bază. Rezolvarea unei fișe de lucru. Exprimarea prin desen a emoțiilor trăit.

Prin aceste probe s-au verificat următoarele: dacă copilul folosește adecvat emoțiile în situații apărute; dacă copilul vorbește în propoziții clare și corect formulate despre ceea ce i-a/nu i-a plăcut; dacă recunoaște corect emoțiile și se poate individualiza cu unul/mai multe personaje; dacă reproduce povestea din memorie; dacă este capabil să creeze structuri verbale, povestiri, mici dramatizări (cu sprijin); dacă manifestă interes pentru a-și îmbogăți sfera emoțională.

Pe lângă acestea, în cadrul observației s-au cules date cu privire la: prietenii dintre preșcolari, jocurile preferate, vocabularul deținut din sfera emoțiilor; desenul corect, incorect a mimicii emoției (față tristă, față fericită, față mirată, față mânișă); participarea la discuții pe baza lucrurilor învățate; receptarea cu ușurință a emoției și felului cum ne raportăm la ea din perspective diferite; definirea unor obiecte simple; înțelegerea a ceea ce i se citește.

Setul de probe a cuprins **patru probe/exerciții** care constau în: completarea lacunelor dintr-o propoziție, probă în care copiii vor completa oral propoziții; în crearea unor structuri verbale privind anumite imagini după exemplul oferit (Exemplu: Dacă un tigru ar urla eu *m-aș speria*); în producerea unor povești din memorie și felul cum s-au simțit personajele, copiii vor imita diverse emoții precum: mândru, furios, trist, fericit, extaz, supărat, rușinat, dezgustat și redarea conținutului într-o idee scurtă (despre ce a fost vorba în text, ce i-a plăcut sau cu ce a rămas).

Aceste probe au ca și obiective:

O1: să recunoască clar și corect emoțiile de bază;

O2: să completeze lacunele din propoziții cu cuvinte adecvate astfel încât să redea înțelesul propoziției;

O3: să construiască structuri verbale logice și corecte din punct de vedere gramatical, cu ajutorul imaginilor;

O4: să imite emoții pe bază de imagine

O5: să reproducă emoții din memorie;

O6: să recepteze un text care i se povestește;

O7: să identifice emoția și personajul care o trăiește;

O8: să redea în idei scurte și corect formulate conținutul textului povestit.

Etapa experimentală propriu-zisă

Etaşa experimentală sau etapa de intervenție s-a desfășurat în perioada februarie 2020 – iunie 2020. Această etapă a presupus aplicarea la grupă a opționalului pe durata unui semestru intitulat „Cufărul cu emoții”. În această perioadă, dimineața, timpul pentru acest tip de activități, s-a prelungit, astfel încât să pot constata dacă ipoteza cercetării se verifică. Prin această observare în cadrul acestor tipuri de activități am căutat să verific ipoteza conform căreia lecturarea de povestiri terapeutice pot duce la o dezvoltare a inteligenței emoționale. Aceste activități au fost integrate în activitățile din programul de dimineață sau din programul de după-amiază, după programul de somn. La sfârșitul fiecărei săptămâni, cu ajutorul notițelor luate am completat câte o listă de verificare a abilităților emoționale pentru fiecare copil în parte, urmând ca ele să fie analizate și interpretate în următoarea etapă, cea a pretestului.

În desfășurarea activităților de peste zi, povestirile terapeutice au fost introduse, în fiecare zi, în una din următoarele activități, în funcție de timpul alocat celorlalte activități: Activitate de grup în cadrul întâlnirii de dimineață, lectură de poveste la centrul Bibliotecă din cadrul activităților liber alese, Activitate integrată din cadrul celor pe domenii experiențiale (Domeniul Limbă și Comunicare, Domeniul Om și Societate - lectura educatoarei) sau lecturarea povestirii înaintea programului de somn cu aplicare după ce copiii s-au trezit.

Pentru înțelegerea cuvintelor și a expresiilor însușite în cadrul acestor activități, copiii au fost încurajați să le utilizeze în contexte noi. Prin toate activitățile desfășurate în incinta grădiniței sau înafara ei, copiii au fost antrenați în exprimarea directă sau indirectă a emoțiilor. În fiecare zi, în funcție de proiectul tematic, tema de studiu și subtemă s-au creat situații de exprimare emoțională. Copiii au ales cu cine să lucreze, cum să comunice dorința, cum să depășească obstacole emoționale etc., iar mai apoi în funcție de capacitatea lor de a comunica și de dorințele lor activitățile s-au realizat fie pe grupe, fie în perechi sau individual.

CA – comportament atins; CD – comportament în dezvoltare; NS – necesită sprijin

Etaşa post-experimentală

Cea de-a treia etapă, etapa post-experimentală (posttestul), s-a realizat în iunie 2020.

Această ultimă etapă a constat în completarea listei de verificare a abilităților relaționare emoțională, în urma studierii tuturor listelor de verificare și în urma aplicării unui set final de probe astfel încât să pot realiza aprecierea referitoare la nivelul de dezvoltare a inteligenței emoționale la care au ajuns preșcolarii. În observare și în cadrul probelor aplicate la ultima activitate, accentul a căzut pe exprimarea copiilor, astfel încât copiii să-și însușească sub toate aspectele: culorile emoțiilor, emoțiile puse în ordine după context, contextul potrivit pentru exprimarea emoțiilor etc.

Probele au avut ca scop determinarea modului de completare a listei de verificare. Cu ajutorul lor am verificat nivelul la care au ajuns copiii în urma perioadei de experiment, perioadă în care accentul a căzut pe activitățile emoționale. Acest ultim set de probe a cuprins 2 probe/exerciții și a constat în următoarele: ascultarea povestirii „Monstrulețul colorat și borcanele cu emoții”; completarea orală a lacunelor din propoziții; identificarea și motivarea unor elemente necorespunzătoare în urma observării unor imagini; compunerea unui scurt text pe baza unei întâmplări din viața lor (o zi de naștere, o vizită ș.a) și participarea în mini-dramatizări ce presupune interpretare

de roluri. În toate aceste probe am fost de asemenea atentă și relaționarea cu colegii, la exprimarea clară și corectă a ideilor și cuvintelor.

În aplicarea acestor probe din **posttest** am vizat obiectivele:

O₁: să exprime clar și corect emoția monstrulețului și contextul acesteia;

O₂: să completeze lacunele din propoziții cu cuvinte adecvate astfel încât să redea înțelesul propoziției;

O₃: să motiveze existența elementelor necorespunzătoare imaginilor formulând enunțuri logice, corect gramatical;

O₄: să exprime corect emoția spontană;

O₅: să interpreteze anumite roluri în cadrul cărora să se exprime corect emoțional.

Concluzii și implicații educaționale

Scopul cercetării de față a fost acela de a arăta faptul că prin momentul de lectură, de povesti terapeutice valorificăm și dezvoltăm comportamentele emoționale ale preșcolarului. De aceea, în perioada cercetării, în special în etapa experimentului propriu-zis timpul alocat activităților ce presupuneau lecturarea povestirii terapeutice și activitatea de consolidare a fost prelungit, iar în cadrul lor a fost încurajată comunicarea emoțională. Această concluzie confirmă ipoteza conform căreia: lecturarea cu regularitate a povestirilor terapeutice, iar apoi aplicarea acestora la activități distractive va determina optimizarea dezvoltării emoțiilor de bază la copiii preșcolari din grupa mare.

În concluzie, susținem ideea conform căreia, lecturarea cu consecvență a povestirilor terapeutice poate fi considerată o modalitate eficientă de dezvoltarea preșcolarilor. În continuarea acestei idei atenționăm totuși, asupra faptului că, pentru a avea rezultate concrete, eficiente și reale, aceste activități trebuie să fie desfășurate în fiecare zi, cu regularitate. Fiecare centru de activitate din sala de grupă trebuie să fie dotat cu materiale care să constituie un mediu educativ, stimulator și atractiv, iar astfel, dezvoltarea mult dorită a inteligenței emoționale poate fi posibilă.

Bibliografie

ALBULESCU, Ioan, CATALANO, Horațiu, *Sinteze în pedagogia învățământului preșcolar*, Editura Didactică Publishing House, București 2019

CIORTEA, Marcela, *Metodica activităților de Educare a Limbajului*, Alba Iulia, 2018

CUCOȘ, Constantin, *Istoria pedagogiei*, Editura Polirom, Colecția: Collegium, Științele educației, Iași, 2017

PÂNIȘOARA, Ioan Ovidiu, MANOLESCU, Marin, *Pedagogia învățământului primar și preșcolar, Volumul II*, Editura Polirom, Iași, 2019

STAN, Liliana, *Pedagogia preșcolariității și a școlariității mici*, Editura Polirom, Iași, 2014

STAN, Liliana, *Educația timpurie. Probleme și soluții*, Editura Polirom, Iași, 2016

VALENTINOTTI, Carmen, *Povești vindecătoare*, Colecția „Mici și mari”, Editura Lizuka Educativ, Dolj, 2018.

Curriculum pentru Educația timpurie, Ministerul Educației Naționale, 2019

Support pentru explicarea și înțelegerea unor concepte și instrumente cu care operează Curriculum pentru Educația Timpurie, 2019.